

MNENJE SVETA
z dne 5. julija 2004
o konvergenčnem programu Litve, 2004–2007

(2004/C 320/05)

SVET EVROPSKE UNIJE JE –

ob upoštevanju Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti,

ob upoštevanju Uredbe Sveta (ES) št. 1466/97 z dne 7. julija 1997 o okrepitvi nadzora nad proračunskim stanjem ter o nadzoru in usklajevanju gospodarskih politik (¹), zlasti člena 9(2) Uredbe,

ob upoštevanju priporočila Komisije,

po posvetovanju z Ekonomsko-finančnim odborom –

PODAL NASLEDNJE MNENJE:

Svet je 5. julija 2004 preučil konvergenčni program Litve, ki zajema obdobje od leta 2004 do 2007. Program se v veliki meri sklada z zahtevami po podatkih iz pregledanega in popravljenega „kodeksa ravnanja o vsebini in obliki programov stabilnosti in konvergenčnih programov“.

Proračunska strategija, ki je podlaga programa, stremi k „približevanju k ciklično uravnoteženemu državnemu proračunu z zagotavljanjem uspešnega izvajanja ciljev gospodarske politike“, čeprav se ta strategija ne odraža povsem v programskih ciljeh o primanjkljaju. Program namreč med leti 2003 in 2007 načrtuje zmanjšanje primanjkljaja le za 0,2 odstotni točki, leta 2007 pa naj bi bil primanjkljaj 1,5 % BDP. To je posledica povečanega deleža prihodkov in odhodkov v BDP. Zlasti zaradi znatnega povečanja nedavnih prihodkov, povezanih s finančno pomočjo EU, naj bi se delež prihodkov v času trajanja programa po pričakovanjih povečal za 2 odstotni točki. Kljub načrtovani ukinitvi cestnega davka leta 2005, ki naj bi po nekaterih ocenah negativno vplivala na prihodke (0,5 % BDP istega leta), se pričakuje povečanje davčnih prihodkov za 0,4 odstotnih točk BDP. Po znatnem znižanju deleža odhodkov v zadnjih petih letih se predvideva, da bo delež v času trajanja programa zrasel za 1,8 odstotnih točk, kar je utemeljeno s povečanjem primarnih odhodkov; z napovedanim znižanjem obrestnih plačil bo to le delno nadomeščeno. Povečanje primarnih odhodkov bo po pričakovanjih v veliki meri posledica „drugih odhodkov“ (ki naj bi zrasli za 0,9 % BDP), povezanih predvsem s prispevki v proračun EU, ter transferjev in subvencij (ki naj bi zrasli za 0,7 % BDP), v veliki meri povezanih s povečanimi subvencijami za kmete, nadomestilom za izgubo prihrankov v rubljah in odškodninskimi načrti za nepremičnine ter pokojninsko reformo. Javne bruto investicije v osnovna sredstva bodo po pričakovanjih občutno zrasle za 1 % BDP v prvih dveh letih programa, toda po napovedih naj bi leta 2007 spet upadle na 3,1 % BDP; tako bodo ostale približno 0,2 odstotni točki nad začetno ravniyo iz leta 2003.

Zdi se, da makroekonomski scenarij, ki je podlaga programa, odraža precej ugodna predvidevanja rasti. Malo preveč optimistična se zdi zlasti stopnja napovedane rasti za leto 2005, ki je bila popravljenega navzgor s 6,5 % v predpristopnem gospodarskem programu iz leta 2003 na 7,3 % v konvergenčnem programu. Čeprav nekoliko previdnejši v prvih letih programa, se napovedan razvoj rasti v srednjeročnem obdobju še vedno zdi razmeroma optimističen. Napovedi inflacije se zdijo realistične.

⁽¹⁾ UL L 209, 2.8.1997, str. 1. Dokumenti, ki se omenjajo v tem besedilu, se nahajajo na spletni strani http://europa.eu.int/comm/economy_finance/about/activities/sgp/main_en.htm

Programski cilji glede javnofinančnega primanjkljaja so (za vsako leto) pod referenčno vrednostjo 3 % BDP. Vseeno niso skladne z uravnoteženim proračunskim stanjem v času trajanja programa. Razen tega proračunska usmeritev iz programa vsaj v prvih letih programa ne bo omogočila zadostne varnostne rezerve v primeru presega praga primanjkljaja (3 % BDP) v okviru običajnih makroekonomskih nihanj. Proračunski rezultat bi bil lahko slabši od napovedanega. Zlasti zgoraj poudarjena neugodna makroekonomska tveganja in pretekle izkušnje s prekoračitvami odhodkov kot odgovor na realizacije prihodkov, ki so bile boljše od napovedanih, predstavljajo tveganje za načrtovane proračunske cilje.

V luči te ocene, če se v programu predvidene stopnje rasti uresničijo, se Litvi priporoča, da naj izvede napredek v smeri uravnoteženega proračunskega stanja, zlasti ob upoštevanju primanjkljaja na tekočem računu in pritiskov domačega povpraševanja. Poleg tega se Litvo opominja, naj strogo izvaja proračun, da bo zmanjšala tveganje za prekoračitev referenčne vrednosti 3 % v letu 2004. Na koncu se litvanske oblasti spodbuja, naj prihodke, ki so boljši od napovedanih, uporabijo za zmanjšanje primanjkljaja.

Litva ima razmeroma dobre možnosti, da bo uspešno rešila problem proračunskih izdatkov, povezanih s staranjem prebivalstva, čeprav dolgoročno lahko pride do manjših tveganj. Izvaja se vrsta ukrepov za izboljšanje količnika starostne odvisnosti in posodobitve pokojninskega sistema in sistema socialne varnosti, s katerimi se bo izboljšala dolgoročna vzdržnost javnih financ. Vseeno obstajajo tveganja, ki so povezana s kratkoročnimi stroški pokojninske reforme in reforme zdravstvenega varstva ter neplačanimi nepredvidenimi obveznostmi. Zagotovitev primerne primarne presežka je bistvenega pomena za zagotavljanje vzdržne osnove javnih financ.

Ključne napovedi iz konvergenčnega programa Litve

	2003	2004	2005	2006	2007
Realna rast BDP (%)	9,0	7,0	7,3	6,6	6,3
Rast zaposlenosti (%)	2,0	0,7	1,0	0,2	0,2
HICP inflacija (%)	- 1,2	0,9	2,0	2,1	2,5
Dejanski javnofinančni saldo (% BDP)	- 1,7	- 2,7	- 2,5	- 1,8	- 1,5
Stanje javnega bruto dolga (% BDP)	21,5	22,4	22,2	21,4	21,0